

Til Sentralstyret
Kopi til Generalsekretæren, Landsstyret, Desisjonskomiteen og Valgkomiteen
Fra Rachel Stewart Corneil, politisk nestleder og Anna Holm Heide, Sentralstyremedlem
Dato 31. august 2009
Saksnr. SST60-09/10

Norsk skoles opplæring til minoritetsspråklige

Bakgrunn

Det blir jobbet mye i Kunnskapsdepartementet med Minoritetsspråklige nå, det er satt ned en gruppe som skal jobbe med spørsmål om minoritetsspråklige som heter "utvalget for likeverdig opplæring for minoritetsspråklige i barnehage, grunnskole, videregående opplæring og høyere utdanning" men er kjent som Østberg utvalget. Elevorganisasjonen er representert i denne gruppen ved tidligere leder Håvard Vederhus. Men til tross for mye fokus på dette området, har Elevorganisasjonen mangelfull politikk.

Drøftning

Undervisning tilrettelagt ved inndeling i klasser /basisgrup per

I politisk måldokument 2009/2010 heter det:

"A.6.2 Språklig likebehandling

Elever med minoritetsbakgrunn skal sikres tilrettelagt språkopplæring slik at språket ikke blir et hinder for å benytte utdanningstilbudet. Dette vil hjelpe minoritetsspråklige til å integrere seg i samfunnet. Elever med minoritetsbakgrunn må sikres rett til fullverdig opplæring i sitt morsmål om de ønsker det."

Dette kan oppfattes som lovstridig da det i opplæringslova §8-2 heter:

"§ 8-2. Or ganisering av elevane i klassar eller basisgrup per

I opplæringa skal elevane delast i klassar eller basisgrupper som skal vareta deira behov for sosialt tilhør. For delar av opplæringa kan elevane delast i andre grupper etter behov. Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør. Klassane, basisgruppene og gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg.

Klassen eller basisgruppa skal ha ein eller fleire lærarar (kontaktlærarar) som har særleg ansvar for dei praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjeremåla som gjeld klassen eller basisgruppa og dei elevane som er der, mellom anna kontakten med heimen."

Saksbehandlere ønsker å få spesifisert denne politikken. Det er et essensielt spørsmål hvor vidt vi mener at elever skal kunne konsentreres inn i undervisningsgrupper basert på etnisk tilhørighet, for å kunne sikre en fullverdig opplæring.

Undervisning tilrettelagt med NOA

Under reform 94 hadde man noe som het norsk som 2. Språk (NOA). Det var et krevende fag som omfattet de samme hovedområdene som det ordinære norskfaget, og en stor del av arbeidet gikk ut på å gi elevene innsikt i norsk kultur. De fikk grundig innføring i blant annet norsk og utenlandsk

litteratur fra de eldste tider og fram til i dag, litteraturteori, litteraturhistorie, litterær analyse, mediekunnskap, språkhistorie, dialektlære og kommunikasjonsteori. Til eksamen var det imidlertid ikke et krav at de behersket språket som en morsmålsbruker. Både oppgaver og vurderingskriterier tok hensyn til at det var elever med minoritetsspråklig bakgrunn. For å få en god karakter måtte de imidlertid vise høy grad av språkbeherskelse, solide fagkunnskaper og god innsikt i norsk kultur.

I 2009 ble det bestemt at alle, uansett språkligbakgrunn og botid i Norge, skulle ta samme eksamen i norskfaget. Med Kunnskapsløftet kom læreplan i grunnleggende norsk, hvor minoritetsspråklige får spesialundervisning før man blir satt inn i det ordinære utdanningsløpet, dette har ført til at flere stryker på norskeksamen. Det er fordeler med å gjeninnføre NOA, men NOA er også et system som lett kan misbrukes. Med NOA er flere som får muligheten til en undervisning som er mer tilrettelagt deres nivå. Erfaring viser derimot at mange elever som er relativt sterke i norskfaget velger å ta norsk som 2. språk både fordi det gjør det lettere å få gode karakterer men også fordi de da automatisk slipper eksamen i sidemål.

Det har også vært et problem at elever som i løpet av skoleåret bygger opp sterk kompetanse i norsk gjennom NOA, ikke bytter over til den ordinære norskundervisningen når de er klare for det. Kartlegging av elevens norskkunnskaper har også vist seg vanskelig, og bestemmelsen om hvorvidt eleven skal følge NOA eller ordinært løp har ofte vært opp til eleven selv.

Med Kunnskapsløftet kom læreplanen for grunnleggende norsk for språklige minoriteter. Til forskjell fra andre læreplaner er denne ikke delt opp etter klassenivå, men etter ferdighetsnivå. Dette er gjort for at den skal kunne brukes gjennom hele utdanningsløpet, uavhengig av elevens alder. Skolene kan i midlertidig velge om de ønsker å ta utgangspunkt i denne læreplanen eller "*i form av særskilt tilpasning innenfor den ordinære læreplanen i norsk*".

Fagopplæring på morsmål

Noe landsstyret bør ta stilling til er om det også skal tilbys fagopplæring på morsmålet. Dette vil for eksempel være historie-, samfunnsfag-, matte- eller naturfagsundervisning på ditt morsmål. Formålet med fagopplæring på morsmålet er at kunnskap ikke skal gå tapt i oversettelse. Problemet med dette er at det krever mange ressurser både i form av tid, penger og kvalifiserte lærere. Saksbehandlere ber Landsstyret vurdere om en bedre løsning hadde vært en mer omfattende norskundervisning. Spør deg selv dette spørsmålet: ville vi forventet å få matteundervisning på norsk i Litauen, eller er Norge i den særstilling at minoritetsspråklige selvfølgelig skal få en tilrettelagt fagopplæring?

Inntakskrav på videregående de mht norskkompetanse

Noe annet Østbergutvalget har diskutert er om det skal være inntakskrav for videregående opplæring i forhold til norskkompetanse, eller om de skal kunne holdes igjen på ungdomsskoletrinnet til de har tilstrekkelige norskkunnskaper. Ønsker Elevorganisasjonen at dette skal være opp til eleven selv eller er dette noe skoleledelsen har best forutsetninger for å bestemme?

Punkter til diskusjon

- Skal elever kunne plasseres i klasser basert på etnisk tilhørighet for å sikre kvaliteten på morsmålsopplæringen?

- Skal NOA kunne gjeninnføres? Og skal vi da lage rammer rundt det (kartlegging av kunnskap, oppfølging osv)?
- Skal skolene bindes mer av læreplanen for grunnleggende norsk for språklige minoriteter?
- Skal elever med minoritetsbakgrunn i større grad motta fagopplæring på sitt morsmål?
- Skal hovedprioriteten innen språkopplæringen være norskkompetanse?
- Skal det være inntakskrav for videregående opplæring?
- Hvem skal kunne bestemme hvor vidt eleven er klar for vgs?

Forslag til vedtak

Elever skal ikke plasseres i klasser basert på etnisk tilhørighet.

- F1:** NOA skal gjeninnføres med strengere rammer og etter kunnskapsløftets prinsipper. Rammene skal kontrollere vurderingen av norskkompetansen til eleven, sørge for en god oppfølging og fungere som et overgangsfag til det ordinære norskopplæringsløpet.
- F2:** Skolene må bruke læreplanen for grunnleggende norsk for språklige minoriteter. Dette er for å sikre kvaliteten og tilbudet i opplæringen.
- F3:** Det skal ikke være inntakskrav for videregående opplæring.

Med vennlig hilsen

Anna Holm Heide
Sentralstyremedlem

Rachel Stewart Corneil
Politisk nestleder

Begrepsforklaring er:

NOA –Norsk for alle, læreplan for norsk som 2. språk etter reform 94

Minoritetsspråklige elever –elever med annet morsmål enn norsk, svensk, dansk, samisk eller engelsk